

Contents:

*Counters From Casino Of Sopot	Al. M. Kuźmin	p.3
*Unknown Kind Of <i>Szóstak</i> -Coin	J.J. Kolečki	p.5
* Latest Medals Of <i>TWO</i> – Part Two	R.L. Sieradzki	p.6
* My Story	M.Śliwiński	p.8
* More About Medals	M. Frackowiak	p.9
* Corrosion As Enemy Of Collectors	J.Metera	p.10
* Exhibition – 20 Years Have Passed	ALDEK	p.11
* Nice Ceremony	ALDEK	p.13
* 5 th Appendix To Register Of Gdańsk's Medals	M. Frackowiak	p.15
* Memories	R.L. Sieradzki	p.22
* News From Gdańsk Section Of PTN	ALEMKA	p.24

Summary in English:

In the first article AL.M Kuźmin describes several counters of Sopot Casino from period of twenty years 1919-1939. There are some pictures of mentioned counters attached to this article.

J.J. Kolečki presents the description of very rare, unknown type of *szóstak*-coin dated 1664.

About the latest medals emitted in memory of Jagiellonian University and the first Kings of Poland writes R.L. Sieradzki.

In the following articles M.Śliwiński mentions his adventure of buying gold coins and M. Frackowiak describes another kind of medals of Piotr Sokołcki.

"Corrosion As Enemy Of Collectors" is the continuation of that subject from the previous issue of GZN by J.Metera. There are some methods of protection from corrosion and some ways to clean the silver and tin coins described in this article.

The article "20 Years Have Passed" concerned the exhibition of Gdynia Museum, which took place on 28th January at Gemini Centrum in Gdynia.

The Directress of Muscum of Gdynia City invited the collectors that supported with their collections many exhibitions, which were held the previous year in Gdynia. This nice ceremony took place on the 14th January in Abraham House in Gdynia. Not only the special medal but also the special catalogue was emitted on that occasion.

The 5th Appendix to the register of Gdańsk's medals, some reflections about the special medal and much fresh news from Gdańsk Section of PTN bring this issue of GZN to an end.

Translated by KARO

ISSN 1505 - 1390

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne NR 54

W numerze m.in. :

- O żetonach kasyna sopockiego
- O medalach TWO

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE

Pismo ukazuje się od 1988 roku

Redaguje:
Aleksander M. Kuźmin

Zdjęcia:
Paweł Bohdanowicz

Wydawca:
Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Adres wydawcy:
80-958 Gdańsk ul. Mariacka 25/26
tel. (0 58) 301 50 32

Adres redakcji:
81 - 601 Gdynia ul. Apollina 38
tel (0 58) 621 43 67
tel. kom. 606 710 835

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne są rozprawdane wewnątrz
Towarzystwa przez Oddział w Gdańsku. Redakcja nie odpowiada
za treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń. Za treść artykułów
odpowiedzialni są autorzy.

Nakład - 100 egz.

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

NR 54

GDYNIA marzec 2003 r.

W NUMERZE :

1. ŻETONY KASYNA SOPOCKIEGO	Al. M. Kuźmin	s. 3
2. NIEZNANA ODMIANA SZÓSTAKA....	Jan J. Kolecki	s. 5
3. NAJNOWSZE MEDALE TWO (cz. 2)	R. L. Sieradzki	s. 6
4. MOJA PRZYGODA	M. Śliwiński	s. 8
5. MEDALE NIBY TE SAME....	M. Frąckowiak	s. 9
6. KOROZJA PRZECIWNIKIEM KOLEKCJONERA	J. Metera	s. 10
7. 20 LAT MINĘŁÓ	ALDEK	s. 11
8. MIŁA UROCZYSTOŚĆ.....	ALDEK	s. 13
9. PIĄTE UZUPEŁNIENIE WYKAZU MEDALI GDAŃSKICH	M. Frąckowiak	s. 15
10. OKRUCHY PAMIĘCI	R.L. Sieradzki	s. 22
11. Z ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN	ALEMKA	s. 24

ŻETONY KASYNA SOPOCKIEGO Z OKRESU MIĘDZYWOJENNEGO

W poprzednim numerze GZN publikowaliśmy żetony kasyna sopockiego o nominalach 100 i 5, nie podając barwy krążków ani ich średnicy. Pragniemy teraz to uzupełnić.

Nominał 100 barwy jasnorożowej a nie jak pisaliśmy ciemnoróżowej i dwustronny a nie jednostronny o średnicy 41,4 mm.

Nominał 5 o barwie zielonej i o średnicy 38 mm.

Obecnie prezentujemy Państwu kolejne żetony:

Żeton plastikowy dwustronny o identycznym rysunku na awersie i rewersie; dwubarwny: liliowo - różowy – otok zewnętrzny oraz środek z żółtego metalu. Średnica krążka - 46 mm.

Po środku skosem w górę od lewej nominal

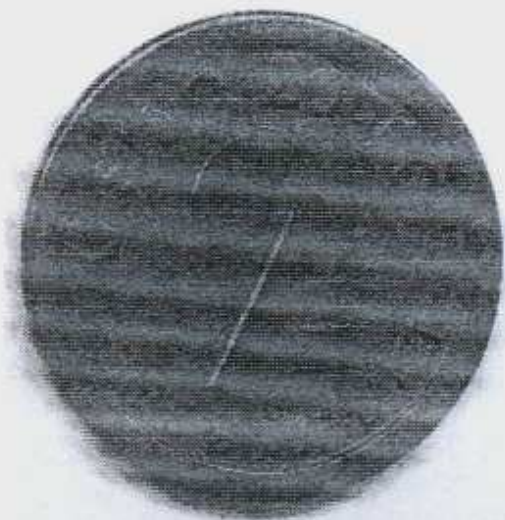
100

nad nominałem herb Gdańska pod nominałem herb Sopotu w wewnętrznym otoku alfabetem łacińskim:

KASINO ZOPPOT FREIE STADT DANZIG

w otoku zewnętrznym gotykiem powtórzony napis:

KASINO ZOPPOT FREIE STADT DANZIG
KASINO ZOPPOT FREIE STADT DANZIG

Żeton dwustronny o identycznym rysunku awersu i rewersu; górą łukiem napis:

•KASINO ZOPPOT•

przedstawione tu kropki po bokach napisu w rzeczywistości są małymi kwadracikami; dołem także łukiem:

FREIE STADT DANZIG

po środku cyfra:

2

Tworzywo: plastik w kolorze czerwono brązowym z plamkami w kolorze różowym. Żeton jest okrągły o średnicy 37,5 mm.

Aleksander M. Kuźmin

**NIEZNANA ODMIANA SZÓSTAKA KORONNEGO
 JANA KAZIMIERZA Z 1664 ROKU**

W moim zbiorze posiadam nienotowanego w literaturze numizmatycznej szóstaka koronnego Jana Kazimierza z roku 1664.

A oto opis tej monety:

Awers:

Popiersie (w lewo heraldycznie) Jana Kazimierza w koronie przedzielającej napis otokowy:

IOAN CAS D G REX POL & S MDL R

Rewers:

Pod koroną nominal VI oraz herby Polski, Litwy i Wazów. Po bokach literki:

A T

W otoku napis przedzielony u góry koroną a u dołu godłem herbu Ślepowron:

GROS ARG SEX - REG POL 1664

Mennica: Bydgoszcz(?) (tarcze herbowe wygięte).

Metal: srebro.

Waga: 3,48 g.

Średnica: 25,0 mm

Szóstak jest podobny do opisanego pod numerem 236 w KPM*), ale na końcu legendy awersu brak litery P.

Moneta jest w dość słabym stanie zachowania tak iż nie sposób podać w sposób wiarygodny znaków międzywyrazowych w legendzie awersu i rewersu.

*) KPM - Czesław Kamiński, Janusz Kurpiewski, *Katalog monet polskich 1649 - 1666*, KAW Warszawa 1982.

Jan Janusz Koleccki

NAJNOWSZE MEDALE Towarzystwa Wiedzy Obronnej (cz. 2)

W nawiązaniu do zamieszczonego w nr 53 GZN opisu trzech medali, wydanych przez Towarzystwo Wiedzy Obronnej, kontynuując w niniejszym numerze opis tej serii, przedstawiamy kolejne dwa medale, które trafiły do kolekcjonerów jeszcze w 2002r.

Medal upamiętniający fundatora i odnowicieli Uniwersytetu Jagiellońskiego i medal pierwszego koronowanego władcy Polski.

UNIwersytet Jagielloński

Awers

Trzy półpostacie. Dwaj Królowie i Królowa. Fundator, założyciel i odnowiciele najstarszej wyższej uczelni polskiej, wówczas zwanej Akademią Krakowską. W środku Kazimierz Wielki – ostatni z dynastii Piastów, przed nim Jadwiga Andegaweńska i Władysław Jagiełło.

Na tle postaci drukowanymi literami wkleśły napis: ZAŁOZYCIELE UJ. Przy obrzeżu obok postaci, w części oddzielone ozdobną otoczką z perełek (naliczyłem 39 sztuk) napisy: KAZIMIERZ II WIELKI, JADWIGA, WŁADYSŁAW II JAGIEŁŁO i daty ich panowania na tronie polskim: 1333-1370, 1384-1399 i 1386-1434. Monarchowie w koronach (koronowani w Katedrze Krakowskiej na Wawelu) i przyodziani w szaty królewskie.

A propos tych koron, którymi projektant medalu ozdobił głowy królewskie. Są to korony typu otwartego, które ze względu na kształt określane są jako korony liliowe – z kolistych obręczy wyrastają heraldyczne lilie, które uznawane były za szczególny symbol władzy królewskiej. Jak podaje K. RÓZEK w książce pt. "Polskie koronacje i korony", cytując: "... *gdy Ludwik wywiózł insygnia na Węgry, to przy koronacji Jadwigi użyto korony kobiecej, ze złota i drogich*

kamieni, o czym pisał Długosz. Podobnie postąpiono przy koronacji Jagielly, któremu sprawiono nową koronę", koniec cytatu.

Rewers

Renesansowy w stylu, arkadowy dziedziniec z obiegającym go gankiem, przy najstarszym ówczesnego Krakowa – do dziś zachowanym – monumentalnym gmachu XIV-wiecznym Collegium Maius. Po środku dziedzińca widoczna charakterystyczna studnia. Kryształowe sklepienie krużganków i widoczne schody prowadzące na ganek. Po lewej stronie napis: ZAŁOZENIE 1364, ODNOWIENIE 1400. Z prawej strony herb UJ. Na dole rok wydania medalu 2002, przedzielony emblematem TWO. Przy obwodzie oddzielony perełkami (34 sztuk) napis: UNIwersytet Jagielloński. Pomiędzy literą "U" a rokiem 1400 widoczny monogram autorów, złączone litery ARN. Obok tarczy herbowej znak Mennicy Warszawskiej.

BOLESŁAW CHROBRY – PIERWSZY KRÓL POLSKI

Awers

Fragment symbolicznego ceremoniału koronacyjnego Księcia Bolesława I Chrobrego na króla Polski. Na pierwszym planie z prawej strony Bolesław Chrobry z odkrytą głową – i jak napisał nieodżałowanej pamięci Szymon Kobylański w "Tajemnicach poczty Matejki": "... *ma włosy wedle tradycji i sumiasty, konopny wąs, jako prawy Piast, tata – Sarmata ...*" – lewą dłoń opiera na leżącej Ewangelii, pod nią widoczny znak mennicy. Obok regaliów, tj. jabłko królewskie z krzyżem i krzyż. Prawa ręka na wysokości piersi, jakby wykonywał znak krzyża świętego. Na ramionach zarzucona opona spięta broszą. Na biodrach widoczny pas i przy lewym boku zarys miecza. Obok, po lewej biskup unoszący w górę koronę, którą za chwilę nałoży na jego skronie. Za nimi liczne postacie świty dworu świeckiego oraz osoby stanu duchownego. W tle widoczne sklepienia i mury gnieźnieńskiej katedry metropolitalnej, gdzie odbywa się liturgiczna ceremonia aktu koronacji. W dole, łukiem ku górze, oddzielony od obrzeża perełkami (45 szt.) napis: KORONACJA PIERWSZEGO KRÓLA POLSKI – GNIEZNO 1025.

Tytułem przypomnienia. Zaledwie w dwa miesiące po koronacji 17.06.1025 roku Bolesław I Chrobry – pierwszy koronowany na króla władca Polski – zmarł. Ciało jego złożono w Katedrze Poznańskiej.

Rewers.

Półpostacie Bolesława Chrobrego i jego syna Mieszka II. Bolesław Chrobry w koronie i luskowej zbroi. Na ramionach kudłata opona, pewnie z niedźwiedziego futra, spięta pod szyją. W prawej dłoni trzyma jabłko królewskie. Pod nią monogram autorów medalu – litery ARN. Lewą ręką obejmuje swego syna Mieszka, obdarzonego w późniejszym czasie przydomkiem "Gnuśny". Młodzieniec w modnym w te czasy nakryciu głowy, która skierowana jest w stronę ojca, i takowym stroju. W prawej ręce trzyma gęsie pióro, w lewej księgę liturgiczną. W górę, łukiem przy obrzeżu, oddzielony od postaci ozdobnymi perelkami (15 i 27 sztuk) wklęsły napis: BOLESŁAW I CHROBRY 992-1025 NASTĘPCA – MIESZKO II 1025-1034. Na dole 7 perełek i rok wydania medalu: data 2002 przedzielona emblematem TWO.

Tym sposobem dotarliśmy do półmetku tej serii.

Romuald Lech Sieradzki

MOJA PRZYGODA ....

Ten Dział GZN redagować będą Czytelnicy. Publikować tu będziemy opisy przygód kolekcjonerskich, które zechcą nam nadesłać Czytelnicy GZN.

REDAKCJA

JEDNA Z MOICH PRZYGÓD Z MONETAMI

Wiele ostatnio pisze się o zakupach monet lub o tzw. „szczęśliwym trafie”. Także postanowiłem opisać swoją przygodę, która przytrafiła mi się niedawno (latem 2000).

Spotkałem wtedy znajomego, który zaproponował mi kupno kilkunastu złotych monet. Umówiliśmy się na najbliższą niedzielę, że zajadę do jego domu i obejrzę te monety. Jednak nie spodziewałem się niczego rewelacyjnego, gdyż z doświadczenia wiedziałem, że przeważnie w takich przypadkach ludzie posiadają pospolite carskie złote ruble lub amerykańskie 20-dolarówki. Rano w umówioną niedzielę pojechałem do znajomego. Po pół godziny byłem na miejscu. Po kilku minutach rozmowy znajomy przyniósł mi owe monety do obejrzenia. Jak wielkie było moje zdziwienie gdy okazało się, że monet tych było około 25 sztuk. Już na samym początku wielkie zaskoczenie. Rozpoznaję kilka sztuk dukatów holenderskich, wśród których znajdował się dukat z powstania listopadowego z małym orzelkiem przy głowie rycerza. Oglądam dalej i zauważam, że jeden z tych dukatów jest inny. Odczytuję rok - 1500. Dukat

wygląda mi na węgierski, oglądam dalej. Jedną z monet to moneta meksykańska, dalej to monety amerykańskie 10 dolarów, 5 dolarów 2 i 1/2 dolara, 1 dolar na koniec 10 jenów japońskich. Zaczynamy negocjacje cenowe trwa to około 3 godzin. W końcu dochodzimy do porozumienia i wychodzę z garścią złotych monet i pustym portfelem, ale bardzo zadowolony. W domu po sprawdzeniu w katalogach okazało się, że monety amerykańskie są monetami rzadkimi. W ten sposób kupiłem jak do tej pory największą w moim życiu ilość złotych monet za rozsądną cenę.

Marek Śliwiński
(Sarnaki)

MEDALE NIBY TE SAME, A JEDNAK INNE

Następna odmiana medalu Piotra Soleckiego

W numerach 44 i 45 Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych przedstawiono łącznie cztery medale Piotra Soleckiego, które poprzez drobne zmiany zwiększają ich liczbę do dziesięciu.

A oto kolejna odmiana. W opracowaniu pt. "Medale Piotra Soleckiego" pod pozycją 111 zapisany jest medal upamiętniający 35-lecie Gdańskiego Okręgowego Związku Koszykówki oraz załączona jest tam fotografia awersu i rewersu tego medalu. Na awersie w górnym lewym rogu umieszczony jest kosz, do którego wyciągnięte ręce dwu zawodników usiłują wrzucić piłkę.

Znany jest medal na pierwszy rzut oka identyczny. Średnica jego jest jednak o 0,8 mm większa i wynosi Φ 60,8 mm. Rewers tej odmiany jest dokładnie taki sam, na awersie sygnatura medaliera jest w tym samym miejscu i też jest niby taki sam, są też wyciągnięte ręce z piłką, lecz ...kosza tu nie ma. Potwierdzeniem są wizerunki obu tych medali.

Jeśli więc uznać, że jest to odmienny medal, a tak należy przyjąć i tak też przyjmowano w poprzednich przypadkach, to wykaz dorobku Piotra Soleckiego obejmuje teraz 167 pozycji. Należy bacznie przyglądać się medalom tego medaliera i porównywać je ze sobą. Może znajdują się jeszcze inne, bardzo podobne do siebie medale, a może znajdzie się jeszcze medal dotychczas nie spisany. Lista jest otwarta, może uda się ją powiększyć, należy jednak szukać dalej.

Miłosz Frąckowiak

KOROZJA PRZECIWNIKIEM KOLEKCJONERA

Artykuł poniższy jest kontynuacją artykułu zamieszczonego w poprzednim numerze GZN tegoż autora. W poprzednim numerze GZN autor opisywał metody konserwacji przedmiotów wytworzonych z miedzi lub brązu, obecnie zapoznaje nas z metodami konserwacji wyrobów ze srebra i cyny.

Groźnym przeciwnikiem przedmiotów srebrnych są:

- związki siarki – działające w powietrzu,
- związki chloru – występujące w wodzie i ziemi.

Srebrne przedmioty pokryte ciemnym nalotem to siarczan srebra Ag_2S .

Srebrne przedmioty pokryte szarobrunatną warstwą to chlorek srebra $AgCl$. Siarczan srebra daje się łatwo oczyścić, korozja nie zmienia wizerunku przedstawionego na monecie lub medalu i nie wpływa na ich kształt. Korozja chlorkowa zniekształca fakturę, zaciera kontury przedmiotu. Korozję chlorkową usuwamy przez moczenie w 15% wodnym roztworze tiosiarczanu amonu, stosuje się również tiomocznik, a w wyjątkowych przypadkach przez szrotkowanie.

Czarna patyna na srebrze podobnie jak szlachetna na miedzi, chroni srebro przed dalszą korozją i trzeba się zastanowić czy ją czyścić. Korozję siarkową oczyszczamy metodą chemiczną, elektrochemiczną lub mechaniczną.

Metoda chemiczna – kąpiel w 5% wodnym roztworze amoniaku lub 20% roztworze tiomocznika i amoniaku.

Metoda elektrochemiczna – odtłuszczamy i oczyszczamy przedmiot, łączymy

z blachą aluminiową i zanurzamy do roztworu: 1 litr wody + 30g. NaOH + 30g. Na_2CO_3 . Przedmiot srebrny trzymany w kąpeli tak długo, aż zniknie czarny nalot, potem płuczemy wodą, osuszamy i konserwujemy.

Metoda mechaniczna – przygotowujemy papkę z przesianej kredy i amoniaku, a następnie szmatką fanelową czyścimy srebro. Można także zastosować „metodę babei” zamiast wyżej wspomnianej papki zastosować bardzo miłąkły popiół (np. z papierosów).

Czyste i odtłuszczone acetonem srebro umieszcza się na 10-20 sekund w wodnym roztworze 5g dwuchromianu sodu lub potasu w litrze wody, potem płuczemy w wodzie i suszymy.

Na powierzchni srebra wytwarza się cieniutka ochronna warstwa chromianowa

Wrogiem, który zniszczył większość wyrobów cynowych jest zaraza cynowa, gdy opanuje przedmiot cynowy jest on prawie nie do uratowania. Innymi wrogami przedmiotów cynowych są tlenki jak SnO , szary nie jest szkodliwy.

SnO_2 jest niebezpieczny, występuje w postaci białych wykwitów, walczyć z nim można dwiema metodami metodą chemiczną lub elektrolityczną.

Metoda chemiczna – wymyty ciepłą wodą z mydłem przedmiot zanurzamy na 3 godziny w 5% roztworze kwasu solnego (HCl), który rozpuszcza tylko produkty korozji cyny.

Metoda elektrolityczna – wyczyszczony przedmiot cynowy zawieszamy jako katodę, anoda to stalowa blaszka otaczająca lecz nie dotykająca przedmiotu, zanurzona w 5% roztworze wodorotlenku sodu NaOH – prąd o gęstości 0,3 – 0,5 A/dm², czas do 4 godzin.

Przechowywanie eksponatów

Przedmiotów srebrnych nie wolno kłaść, opierać, stawiać na: gumie, ebonicie miękkim i twardym, polichloru winylu. Nie wolno pakować w folię z PCV. Należy zespawać eksponaty w woreczki polietylenu lub jak podano wyżej wytworzyć cieniutką ochronną warstewkę chromianową. Przedmioty miedziane, cynowe, ołowiane należy przechowywać w suchym pomieszczeniu, konserwować jak podano wyżej. Środki konserwujące:

- benzynowe roztwory parafiny lub mikrokwasy syntetycznych,
- spirytusowe roztwory szelaku, lakieru nitrochlorowego. Cienką warstwę ochronną wytworzoną na przedmiotach łatwo daje się usunąć gdyż jest rozpuszczalna. Kolekcjonerzy, dbajcie o swoje zbiory, walczyć z korozją.

Jerzy Metera

Przy opracowaniu tekstu korzystano z artykułu Stefana Sękowskiego „Technik” – 1984r.

20 lat minęło .....

W dniu 28 stycznia br. w wypełnionej do ostatniego miejsca kilkoma pokoleniami Gdynian sali wystawowej Muzeum Miasta Gdyni w gdyniskim Centrum Gemini odbyło się uroczyste otwarcie wystawy jubileuszowej pt.

“20 lat minęło”.

Gdyńskiemu Muzeum stuknęła bowiem “dwudziestka”.

Oprócz ciekawej wystawy (czynnej do 23 marca br.), na której prezentowane są zbiory pozyskiwane przez muzeum w ciągu ostatnich 10 lat głównie od darczyńców, wydany został, co powinno zainteresować kolekcjonerów, okolicznościowy zeton.

Na awersie, w centrum przedstawione zostało logo muzeum, a po bokach na obrzeżu rozmieszczono daty: 1983 i 2003. U góry cyfra 20, a na dole napis: LAT. Na rewersie rozwinięty zwój zabytkowego dokumentu, a wokół na obrzeżu napis: 750 LAT PIERWSZEJ WZMIANKI O GDYNI i na dole daty: 1253-2003. Zeton zaprojektowała p. Monika Skwarlińska, pracownik muzeum. Sztance wykonał p. Tomasz Olkowski, który również zeton wybił w swoim zakładzie mincerskim w Malborku. A wykonany został w białym metalu w ilości nieograniczonej. Jego $\varnothing 34$ mm.

Zeton w fikuśnym mieszkaniu można było kupić za 4,00 PLN.

Ponadto wydany został na tę okoliczność folder zawierający dwa ciekawe artykuły. Jeden omawiający dwudziestoletnią historię muzeum (powołane w dn. 6 stycznia 1983r.), autorstwa dyrektora mgr Dągmary PŁAZA-OPACKIEJ.

Drugi o przypadającej w bieżącym roku 750-iej rocznicy pisemnej wzmianki o Gdyni autorstwa p. Tomasza REMBALSKIEGO. Jej – GDYNI – nazwa w zniekształconej formie GDINAM pojawiła się już bowiem w dokumencie z 31 października 1253r. Wystawił go w czasie swego pobytu w Gdańsku biskup kujawsko-pomorski WOLIMIR.

W swym wystąpieniu otwierającym wystawę dyrektor muzeum powiedziała m.in. cytując: “Muzeum Miasta Gdyni jest miejscem, gdzie mieszkańcy – patrioci lokalni – mogą integrować się ze swoim miastem. Miastem z marzeń i nadziei, które wspólnie budowali. Tutaj wszystkie pokolenia

Gdynian odnajdą ślad swoich czasów: zarówno elita kaszubskiej Gdyni, jak i Ci, którzy osiedlili się tutaj z wyboru”. Tak jak piszący o tej uroczystości, który tam również był i zwiedzając interesującą wystawę z kupionym zetonem w kieszeni dobre wino popijał. O czym szanownych czytelników GZM informuje, zachęcając do jej odwiedzenia.

ALDEK.

PS.

Wino było tylko na otwarcie wystawy.

MILA UROCZYSTOŚĆ W “DOMKU ABRAHAMA”

W dniu 14 stycznia br. miała miejsce mila uroczystości. Z inicjatywy przedstawicieli Ligi Morskiej i Rzecznej – jej Sekretarza Generalnego Józefa WĄSIEWSKIEGO, na zaproszenie dyrektora Muzeum Miasta Gdyni p. Dągmary PŁAZA-OPACKIEJ przybyli do Domku Abrahama – siedziby muzeum – kolekcjonerzy, którzy nie tylko udostępniili swoje indywidualne zbiory na wystawę pt. OCALONE OD ZAPOMNIENIA ŚWIĘTO MORZA 1932-2002”, ale również wraz z zespołem pracowników muzeum, pod fachowym kierownictwem p. Dyrektora nadali jej ostateczny kształt.

Wystawa, która była jednym z ważnych i znaczących wydarzeń w obchodzonych w 2002r. w Gdyni centralnych uroczystościach z okazji Dni Morza i przypadającego jubileuszu 70-lecia tego święta trwała od 28 czerwca do 30 września ubr. Wg słów dyrektora Muzeum odwiedziło ją ok. tysiąc osób w tym, co szczególnie cieszy, sporo młodzieży i turystów.

W spotkaniu uczestniczyli: Sławomir GONERA, Edward HADAŚ, Klemens HEJMOWSKI, Konstanty SIEKIERSKI, Romuald L. SIERADZKI, Julian SKELNIK i Antoni ZIÓŁKOWSKI, którzy przy kawie usłyszeli od gospodarzy spotkania wiele miłych słów podziękowań. Ponadto dyrektor muzeum wręczyła wymienionym indywidualne adresy z podziękowaniem za udostępnienie swych eksponatów na wystawę, podkreślając, że były one istotnym jej elementem.

Natomiast przedstawiciel LMiR w imieniu Zarządu Głównego Ligi uhonorował zaproszonych wybitym z tej okazji medalem pamiątkowym. Pomysłodawcą projektu był p. Józef WĄSIEWSKI, a projekt graficzny wykonał p. Mieczysław CIEŚLAK. Medal o średnicy 70 mm wykonany został w mosiądku w ilości 100 sztuk (w tym kilkanaście sztuk w białym metalu) w pracowni znanego warszawskiego grawera p. Zbigniewa OLSZEWSKIEGO.

Awers

Po środku odznaczenie honorowe Ligi Morskiej i Rzecznej (wzniesione w 2001r.) – krzyż “PRO MARI NOSTRO” (dla polskiego morza). Na obrzeżu

znajduje się napis: "LIGA MORSKA I RZECZNA" (u góry) i "PRO MARI NOSTRO" (u dołu).

Rewers

Podzielony na dwie części. Na górnej fakturowanej, imitującej wodę napis: **DNI MORZA**. W dolnej gładkiej, wyraźnie oddzielającej ląd od wody linią brzegową wybrzeża morskiego oznaczono miasto i nazwę **GDYNIA**, gdzie odbyły się w 1932r. z inicjatywy Andrzeja WACHOWIĄKA pierwsze oficjalne i w 2002r. jubileuszowe obchody Dni Morza. Wg projektu miały znajdować się daty: 1932-2002. Na medalu jest natomiast data 1922-2002. Jak do tego doszło? Według p. WĄSIEWSKIEGO był to niezamierzony błąd w dacie, będący wynikiem ludzkiej nieuwagi. Da się go jednak przekonywująco uzasadnić. Wiadomo, że już w okresie letnim 1922r., a więc dziesięć lat wcześniej, w Gdyni miały miejsce różne imprezy związane z morzem. Można uznać je za nieoficjalne początki obchodów tego święta. Wobec tego data 1922 nie jest też aż tak datą całkowicie niestosowną i wziętą z przysłowiowego sufitu. Przyznając p. WĄSIEWSKIEMU rację osobiście uważam jednak, że w tym zamieszczeniu maczał swój trójząb NEPTUN, któremu nie w smak było przesunięcie daty.

Gwoli ścisłości należy nadmienić, że było to już drugie spotkanie w podobnym gronie. Pierwsze miało miejsce w dniu 6 września 2002r. i wówczas wymienieni kolekcjonerzy i osoby, które przyczyniły się do wydania katalogu z tej wystawy, otrzymały z rąk v-ce prezesa Zarządu Głównego LMiR p. Stanisława LISIĄKA, oprócz słów uznania, piękne i oryginalne dyplomy sygnowane przez Zarząd Główny Ligi Morskiej i Rzeczej oraz Fundację Ochrony Zabytków Militarnych.

Należy jeszcze koniecznie wspomnieć, że z okazji tej wystawy (co jest istotne, gdyż chroni ją od zapomnienia) przewyciężając przeszkody teoretycznie nie do pokonania i dzięki kilkoro ludziom dobrej woli, którzy zastąpili tych, co powinni byli, a nie stanęli na wysokości zadania, p. J. WĄSIEWSKI przy

nieocenionej pomocy żony i córki, doprowadzili do wydania pięknego i o bogatej treści merytorycznej katalogu. Znalazły się w nim wszystkie prezentowane na wystawie eksponaty. Wymieniony był jego pomysłodawcą, autorem zdjęć i co zasługuje na szczególne podkreślenie, również autorem zamieszczonego w drugiej części katalogu opracowania pt. "Orzełki Polskiej Marynarki Wojennej – Poradnik dla Kolekcjonera", które jest kompendium wiedzy na ten temat i wskazuje na dużą, godną podziwu, znajomość tematu przez autora. Katalog dedykowany p. Ryszardowi KACZOROWSKIEMU, prezydentowi RP na uchodźstwie, wydrukowany został na kredowym papierze w drukarni NOVUM ORBIS z Gdańska, dzięki pomocy kilku sponsorów (są wymienieni w katalogu).

Kto z zainteresowanych tym tematem jeszcze katalogu tego nie posiada - niech żałuje. Jest to naprawdę "cymes", o czym szanownych czytelników GZ-N - z satysfakcją z jego posiadania - informuje

ALDEK.

PIĄTE UZUPEŁNIENIE WYKAZU MEDALI GDAŃSKICH

Ostatni wykaz medali gdańskich ukazał się ponad rok temu, w nr 49 GZ-N – grudzień 2001 i kończy się na pozycji 719. Od tego czasu, poprzez penetrację rynku i dzięki uprzejmości właścicieli znaczących kolekcji, powstało kolejne uzupełnienie dotychczasowego spisu. Utwierdza to w przekonaniu, że wykaz medali związanych z naszym miastem, z uwagi na żywiołowość ich powstawania, nigdy nie będzie wykonany w stu procentach. Oto kolejne medale z okresu powojennego do 1995 roku włącznie, które udało się spisać:

720. 1966 Medal nagrodowy Miejskiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki

Aw. W centrum herb Gdańska z lwami, powyżej i poniżej ornament. W otoku napis: ZA ZASŁUGI W TYSIĄCLECIE PANSTWA POLSKIEGO 966-1966. Rew. Pięć kółek olimpijskich, a wewnątrz nich różne symbole dyscyplin sportowych. Powyżej: MKKFIT GDAŃSK, a u dołu 1966. W otoku dwie gałązki oliwne, bity, Φ54, mosiądz.

721. 1970 Medal nagrodowy Gdańskiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Miejskiego

Aw. Napis w czterech wierszach: 25 LAT PRACY w GPBM, z prawej strony duża litera B, znak Budowlanych. Po bokach dwie gałązki z liśćmi. Rew. W centrum medalu ozdobny herb Gdańska z lwami. W otoku GDAŃSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWNICTWA MIEJSKIEGO bity, Φ 45, miedz.

722. 1971 **Medal nagrodowy Szkoły Podstawowej Nr 76**

Aw. W centrum medalu popiersie w prawo. Powyżej w dwu wierszach: W SETNĄ ROCZNICĘ KOMUNY PARYSKIEJ, a poniżej w pięciu wierszach: 1836-1871, SZKOŁA PODSTAWOWA im. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO W GDAŃSKU OLIWIE, plakietka jednostronna, lano, 39x58. Emitent: Szkoła Podstawowa przy ówczesnej ulicy Lumumby 14 (obecnie Jagiellońska).

723. 1975 **Medal nagrodowy Gdańskiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Miejskiego**

Aw. Napis w czterech wierszach: 30 LAT PRACY w GPBM, z prawej strony duża litera B, znak Budowlanych. Po bokach dwie gałązki. Rew. W centrum ozdobny herb Gdańska z lwami. W otoku: GDAŃSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWNICTWA MIEJSKIEGO, bity, Φ 45, miedz.

724. 1975 **3 Memorial im. Józefa Żylewicza**

Aw. Stylizowana sylwetka biegacza, poniżej gałązka z liśćmi. Po bokach napis: 3 MEMORIAŁ IM. JÓZEFA ŻYLEWICZA, BKS LECHIA 1975. Rew. W centrum medalu herb miasta w tarczy. Powyżej: GDAŃSK, po bokach: 22-VI, lany, Φ 68.

725. 1977 **25-lecie Gdańskiej Stoczni Remontowej**

Aw. Emblemat Stoczni dzielący daty: 1952-1977, w tle na całej powierzchni medalu duże XXV (jak poz. 147 i 148). Rew. Dziób statku, a przed nim fragment pomostu, który łączy dwie baszty doku pływającego oraz fragment dźwigu. Z lewej strony u dołu w czterech wierszach: GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, Zygmunt Przechowski, bity, Φ 64, brąz.

726. 1977 **Medal nagrodowy Polskiego Związku Łowieckiego**

Aw. Na tle sylwetki jelenia tarcza strzelecka. Powyżej w dwu wierszach napis: PZŁ 1977, a w niepełnym łuku przy obrzeżu: BUDOWA STRZELNICY, PRZELOTY, KRAĞ – OS. DZIK, ROGACZ, ZAJĄC. Rew. W centrum puste miejsce na nazwisko wyróżnionej osoby, powyżej: ZA ZASŁUGI W BUDOWIE, poniżej WRŁ (Wojewódzka Rada Łowiecka). Pod literą W dwa krzyże, które razem stanowią herb Gdańska. Z prawej strony gałązki z liśćmi i z drzewa iglastego, lany, Φ 69.

727. 1978 **20-lecie Klubu Oficerów Rezerwy Stoczni Gdańskiej**

Aw. W siedmiu wierszach napis: 20 LAT KLUBU OFICERÓW REZERWY STOCZNI GDAŃSKIEJ im. LENINA. Rew. Odznaka Klubu Oficerów Rezerwy Ligi Obrony Kraju i napis: 35 LAT L.W.P.1943-1978, lany, Φ 67.

728. 1978 **Wystawa Gdańskiego Rzemiosła Artystycznego**

Aw. W wypukłym kartuszu napis w pięciu wierszach: WYSTAWA GDAŃSKIEGO RZEMIOSŁA ARTYSTYCZNEGO. Rew. W wrytym kartuszu splecione litery AR jako symbol artystycznego rzemiosła i napis LIPIEC 1978, bity, kształtem zbliżony do prostokąta, 62x49, mosiądz.

729. 1978 **30-lecie Głosu Wybrzeża**

Aw. Napis w sześciu wierszach: GŁOS WYBRZEŻA 30 LAT 1948-1978. Rew. Tarcza z herbem Gdańska podtrzymywana przez lwy, ceramika. 84x86, nakładem Redakcji dziennika Głos Wybrzeża.

730. 1979 **30-lecie Zjednoczenia Technicznej Obsługi Rolnictwa**

Aw. Na fakturowanym tle z lewej strony duża litera Z, a obok z prawej strony w układzie pionowym TOR. U dołu GDAŃSK. Rew. W górnej części XXX, u dołu pół koła zębatego, wewnątrz daty 1949-1979, bity, Φ 63, stop białego metalu.

731. 1979? **Medal nagrodowy organizacji młodzieżowej Stoczni Gdańskiej**

Aw. W centrum medalu emblemat ZSMP, a w otoku napis: ZA ZASŁUGI DLA ZWIĄZKU SOCJALISTYCZNEJ MŁODZIEŻY POLSKIEJ. Rew. Znak firmowy Stoczni Gdańskiej, a poniżej: ZARZĄD ZAKŁADOWY ZSMP, lany, 58x54 w kształcie zbliżonym do kwadratu o wypukłych bokach.

732. 1980 **Nagroda teatralna wojewody gdańskiego**

Medal-statuetka na podstawie drewnianej do której przymocowana jest mosiężna tabliczka z napisem: ZA WYBITNE KREACJE AKTORSKIE.....GDAŃSK i data. Na statuetce w górnej części napis: DOROCZNA NAGRODA TEATRALNA WOJEWODY GDAŃSKIEGO. Poniżej kulka i maska sceniczna. Odlew o wymiarach 157x150, jednostronny. W roku 1980 nagrodę taką otrzymał Henryk Bista.

733. 1980 **30-lecie Zarządu Portu w Gdańsku**

Aw. Z prawej strony medalu portowiec kierujący uniesionym ładunkiem, obok druga, zmniejszona postać. Napisy: 1950-1980 – XXX LAT ZARZĄDU PORTU GDAŃSK. Rew. Emblemat Zarządu Portu, a powyżej odznaka Orderu Sztandaru Pracy. Całość otoczona sylwetkami czterech statków, lany, Φ 83.

734. 1980 **Medal nagrodowy**

Aw. W centrum puste pole, z lewej strony głowa stoczniońca w kasku, z prawej dziób statku i szarfa. U góry ZASŁUŻONY, u dołu PRACOWNIK. Rew. W centrum emblemat Zjednoczenia Przemysłu Okrętowego, powyżej STOCZNIA, a poniżej PÓLNOĆNA. Z lewej i z prawej strony napis: IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE ODZN. ORDEREM SZTANDARU I KLASY, Piotr Solecki, lany, Φ 71. Odmiana medalu poz. 396, który winen być zapisany pod rokiem 1980.

735. 1980 **Medal nagrodowy**

- Aw. W centrum na pustym polu wyryta sylwetka statku, z lewej strony głowa stoczniozca w kasku, z prawej dziób statku i szarfa. U góry ZASŁUŻONY, u dołu PRACOWNIK. Rewers jest identyczny z medalem poz. 734 i zbliżony do medalu poz. 396. Piotr Solecki, lany, Φ71.
736. 1980? **Medal pamiątkowy Szkół Zawodowych Zarządu Portu**
Aw. W centrum medalu pomnik na Westerplatte, z lewej strony: TECHNIKUM ZAWODOWE, z prawej strony: ZASADNICZA SZKOŁA ZAWODOWA ZARZĄDU PORTU GDAŃSK. U podstawy pomnika napisy: HEL, OKSYWIE, WESTERPLATTE, POCZTA GDAŃSKA. Rew. W centrum emblemat Zarządu Portu Gdańsk, a powyżej odznaka Orderu Sztandaru Pracy, lany, Φ69.
737. 1981 **30-lecie Biura Projektów Budownictwa Komunalnego**
Aw. Symbolicznie zaznaczony węzeł drogowy i napis: XXX LAT BIURA PROJEKTÓW BUDOWNICTWA KOMUNALNEGO W GDAŃSKU. Rew. Herb Gdańska, lecz na jego koronę składają się litery BPBK. Po bokach daty 1951-1981, lany, Φ58.
738. 1982 **Pięćotysięczny kociół okrętowy zbudowany w Stoczni Gdańskiej**
Aw. W centrum medalu kociół okrętowy, a w otoku: KOCIÓŁ – 5000 – OKRĘTOWY – GRUDZIEN 1982. Rew. Emblemat Stoczni Gdańskiej, a w otoku: STOCZNIA GDAŃSKA IM. LENINA, lany, Φ66.
739. 1982 **Podniesienie bandery na ORP ISKRA II**
Aw. W centrum żaglowy okręt szkolny typu barkentyna. Powyżej na szarfie napis: ORP ISKRA, a z prawej strony data 11.08.1982. Jest to data podniesienia bandery na okręcie w porcie wojennym na Oksywiu. Rew. Kolumna pomnika na Westerplatte, powyżej duże litery WSMW (Wyższa Szkoła Marynarki Wojennej). Z lewej strony pomnika: IM. BOHATERÓW, a z prawej WESTERPLATTE, lany, 105X87.
740. 1982 **Pierwsze doroczne spotkanie armatorów krajów bałtyckich**
Aw. W centrum medalu prom SILESIA, powyżej: FIRST ANNUAL MEETING, a poniżej GDAŃSK 12.IX.1982. Rew. W centrum emblemat Polskiej Żeglugi Bałtyckiej otoczony sześcioma znakami armatorskimi. U dołu: VINDROSE REJSER. W otoku: POLISH BALTIC SHIPPING CO KOŁOBRZEG, Mieczysław Chojnacki, lany, Φ100.
741. 1983 **Medal upamiętniający Lecha Wałęsę**
Aw. Popiersie en face, z prawej strony data 1983, poniżej LECH WAŁĘSA. Rew. Na tle ceglanoego muru charakterystyczny napis SOLIDARNOŚĆ, a powyżej POKÓJ WOLNOŚĆ, sygn. HD, lany, Φ73.
742. 1983 **25-lecie Socjalistycznej Organizacji Młodzieżowej**
Aw. Napis w trzech wierszach: 25 LAT ORGANIZACJI MŁODZIEŻOWEJ GZE (Gdańskie Zakłady Elektroniczne) UNIMOR. Rew. W trzech wierszach: ZMS 1958-1983 ZSMP, bity, 54x78, mosiądz.
743. 1983 **30-lecie Koła Łowieckiego JELEN**
Aw. Z prawej strony sylwetka jelenia, a z lewej KOŁO ŁOWIECKIE JELEN GDANSK. Rew. W centrum: XXX LAT, powyżej 1953, poniżej 1983 i ozdobnik w formie gałązki, lany w kształcie kwadratu, górny bok wypiętrzony z przewierconym otworem, 79x74.
744. 1983 **10-lecie Garnizonowego Punktu Zaopatrzenia**
Aw. Z prawej strony diuze X, a z lewej LAT GPZ 1973-1983. Rew. W centrum na tle zarysu Gdańskiego Wybrzeża dwa czołgi, wokół koło zębate, a na jego obrzeżu napis: POMORSKI OKRĘG WOJSKOWY, lany, Φ66.
745. 1985? **Medal pamiątkowy Sił Zbrojnych na Zachodzie**
Aw. Orzeł wojskowy na tarczy Amazonek, po bokach daty 1939-1945. W otoku: POLSKIE SIŁY ZBROJNE NA ZACHODZIE – ŚRODOWISKO ZboWiD GDAŃSK. Rew. Klasztor na Monte Cassino i odznaki polskich formacji wojskowych. Napisy: MONTE CASSINO, NARVIK, TOBRUK, FALAISE, ARNIEM, sygn. TG (Tadeusz Gajor). Rewers medalu wykazuje duże podobieństwo do medalu Wincentego Gawrona na 25-lecie Polski Walczącej, a wydane go w 1969 r. przez Polsko-Amerykańskie Towarzystwo Numizmatyczne w Chicago. Bity, Φ69, miedź i mosiądz.
746. 1986 **40-lecie ORMO**
Aw. Stylizowany orzeł, po obu jego stronach daty 1946-1986. W otoku: OCHOTNICZA REZERWA MILICJI OBYWATELSKIEJ. Rew. Statek Ro-Ro typu B 481, którego prototypem był SKULPTOR KONENKOV. Powyżej napis: STOCZNIA GDAŃSKA, a poniżej IM. LENINA, bity, 69x52, owalny, tombak. Jest to medal prawie identyczny jak medal poz. 126, lecz zmienione jest rocznica ORMO.
747. 1986 **35-lecie Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pruszczu Gdańskim**
Aw. Herb Pruszcza Gdańskiego, powyżej 35 LAT, po bokach daty 1951-1986. W otoku: PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ W PRUSZCZU. Rew. Fragment budowli i drogi oraz drzewa przydrożne, a poniżej napis: PGKiM PRUSZCZ GD., Piotr Solecki, sygn. PS, lany z uszkiem, Φ69.
748. 1986 **25-lecie Zasadniczej Szkoły Zawodowej Portu**
Aw. XXV LAT 1961-1986 ZASADNICZA SZKOŁA ZAWODOWA MORSKIEGO PORTU HANDLOWEGO GDAŃSK. Z prawej strony emblemat Szkoły, a poniżej emblemat Morskiego Portu Handlowego. Rew. Statek towarowy przy nabrzeżu portowym, Z. Kawski, lany, Φ75.

749. 1987 **Stoczniowcy z Remontowej w darze papieżowi**
Aw. W centrum charakterystyczny napis SOLIDARNOŚĆ, powyżej chmury i słońce, a poniżej: W DARZE JEJEGO ŚWIĄTOBLIWOŚCI JANOWI PAWŁOWI II. Pod napisem emblemat Gdańskiej Stoczni Remontowej i GDAŃSK W otoku: STOCZNIOWCY GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ IM JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 11-12 VI 1987. Rew. Herb Gdańska w owalnej tarczy, którą podtrzymują dwa lwy w stojącej postawie. Nad tarczą herb Jana Pawła II dzielący słowa: PAX URBI. Pod tarczą na wstędze: SEMPER FIDELIS, Alojzy Michałak, lany, sygn. AL.-MICH., Φ192, mosiądz, nakład poniżej 10 sztuk.
750. 1987 **Medal nagrodowy za skrócenie remontu trawlera B 408**
Aw. Napis w sześciu wierszach: SKRÓCONY O DWA MIESIĄCE CYKL REMONTOWY TRAWLERA B 408 BANDERY RADZIECKIEJ 87.05.28 – 87.12.22 i sylwetka trawlera przetworni. Poniżej: m/t POKRAMOWICZ. Rew. W wydzielonym kwadracie napis: W DOWÓD UZNANIA ZA AKTYWNY UDZIAŁ W REALIZACJI ZOBOWIĄZANIA Z OKAZJI 70 ROCZNICY WIELKIEGO PAŹDZIERNIKA – KIEROWNICTWO STOCZNI, KZ PZPR i emblemat Gdańskiej Stoczni Remontowej, bity, Φ69, mosiądz.
751. 1988 **40-lecie zbudowania s/s SOLDEK**
Aw. Na tle fakturowanego tła wydzielona tablica z napisem: W CZTERDZIESTOLECIE ZBUDOWANIA W STOCZNI GDAŃSKIEJ PIERWSZEGO PEŁNOMORSKIEGO STATKU S/S SOLDEK i emblemat Stoczni Gdańskiej. Rew. Sylwetka statku i napis: S/S SOLDEK. U góry: WBICIE PIERWSZEGO NITA 3.IV.1948. U dołu: WODOWANIE 6.XI.1948, Kazimierz Białek, lany, Φ67.
752. 1988 **Pamiętka pobytu obrazu M.B. Częstochowskiej w kościele św. Brygidy**
Aw. Wizerunek M.B. Częstochowskiej, poniżej kościół św. Brygidy, a po bokach dźwigi stoczniowe i dodatkowo z lewej strony wieża kościoła św. Jakuba. Na samym dole przy obrzeżu: 4.II.1988 GDAŃSK. W otoku: PAMIĄTKA NAWIEDZENIA I KORONACJI OBRAZU M.B. CZĘSTOCHOWSKIEJ PATRONKI ŚWIATA PRACY. Sygn. Ks. HJ(Henryk Jankowski). Rew. W ozdobnym obramowaniu herb biskupa gdańskiego i herb Gdańska, a poniżej krzyż św. Brygidy. U dołu drobny napis: AMOR MEUS CRUCIFIXUS EST ŚW. BRYGIDA. W niepełnym otoku: STOCZNIOWA PARAFIA ŚW. BRYGIDY W GDAŃSKU, Wawrzyniec Samp, bity, Φ81, brąz pobielany.
753. 1988 **X Mistrzostwa Europy Juniorów w Boksie**

- W centrum rękawica bokserska, ME 6 VIII -14 VIII 1988 i herb Gdańska. W otoku: X MISTRZOSTWA EUROPY JUNIORÓW W BOKSIE GDANSK POLSKA, Stanisława Wątróbska, bity w Mennicy, jednostronny, posrebrzany, Φ59.
754. 1989 **40-lecie Koła Łowieckiego WYBRZEŻE**
Aw. Scena myśliwska: postać myśliwego grającego na rogu, w prawej ręce opuszczona fużja, obok zagajnik. U dołu: 40LAT KL WYBRZEŻE 1949-1989 GD (Gdańsk), lany, jednostronny, Φ85.
755. 1989? **Medal poświęcony Henrykowi Sucharskiemu**
Aw. W kwadracie obróconym o 45⁰ głowa żołnierza w rogatywce z profilu zwrócona w prawo. Rew. Na tle tarczy strzelniczej w górnej części orzeł polski wg wzoru 1919, a poniżej napis przez całą szerokość medalu WESTERPLATTE, lany, Φ103, sygnowany na rancie m/s.
756. 1992 **Mistrzostwa Europy w klasie Finn**
Aw. Stylizowana żagłowka na stylizowanych falach. Obok skrót IFA (International Finn Association), a powyżej: GDAŃSK 6-14 JUNE. W otoku: FINN EUROPEAN CHAMPIONSHIPS '92. Rew. W centrum stylizowana kotwica na wzór emblematu Polskiego Związku Żeglarskiego, a trzonem kotwicy są dwa krzyże symbolizujące razem herb Gdańska. W otoku: JACHT KLUB STOCZNI GDAŃSKIEJ S.A. POLSKA, lany, Φ59.
757. 1993 **Mistrzostwa Polski w Kick-Boxingu**
Aw. Napis w czterech wierszach: MISTRZOSTWA POLSKI SEMI – CONTACT GDAŃSK – MAJ 1993. Rew. W centrum PZKB, w niepełnym otoku: POLSKI ZWIĄZEK KICK-BOXINGU, lany, Φ67 z uszkiem. chromowany.
758. 1995 **Koszalińska seria królewska nr 26**
Aw. Półpostać króla wg Jana Matejki, w górnej części medalu KAZIMIERZ JAGIEŁOŃCZYK 1447-1492. Rew. Widok na bazylikę Mariacką, a w górnym łuku: KOŚCIÓŁ MARIACKI W GDANSKU, Ewa Olszewska-Borys, bity w Mennicy, tombak srebrzony i oksydowany, tombak patynowany, Φ70. Nie wymieniony w katalogu Mennicy.
759. 1995 **50-lecie III Liceum Ogólnokształcącego w Gdańsku**
Aw. Widok budynku szkoły, u góry TOPOŁÓWKA, u dołu 1945-1995. Rew. W centrum medalu otwarta książka i płonąca świeca, poniżej III, a powyżej herb Gdańska, po bokach L – O, a w otoku: IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE, bity, Φ64, brąz.

760. 1995 Medal nagrodowy Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Aw. W górnej części napis w trzech wierszach: STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH, a poniżej przedzielony ornamentem emblemat Bibliotekarzy Polskich. Rew. W górnej części herb Gdańska, a poniżej, przedzielony ornamentem, napis: ZARZĄD OKRĘGU W GDANSKU, lany, sygn. HK, 55x79.

Miłosz Frąckowiak

Okruchy pamięci.

Mjr "Ponury" – Jan Piwnik i "Ja".

W styczniu br. pozyskałem kolejny medal do swoich zbiorów.

Jest to znany kolekcjonerom tego tematu i opisany w katalogu Lesława J. WELKERA pt. "Znaki Polski Walczącej" (str. 221) medal upamiętniający sprowadzenie prochów mjr Ponurego w 1987r. znad Niemna - gdzie poległ, w rodzinne strony - Góry Świętokrzyskie. Nie będę go więc dokładnie opisywał, gdyż nie jest to w tym przypadku moim zamiarem

Medal ten, a właściwie osoba, której został poświęcony, przywołał w mej pamięci tragiczne wydarzenia sprzed dokładnie 60 laty – ze stycznia 1943r.

P a m i ę t a m. Był ponury, zimowy, mroźny - jak to na Polesiu – poranek. Jeszcze na zewnątrz panował mrok. Zaczynał się dzień jak co dzień. Kolejny dzień życia pod niemiecką okupacją. Ojciec i dwaj wujowie szykowali się do wyjścia do pracy. Babcia z Mamą krzątały się w kuchni. Ja, wówczas 5-cio letni małe ze starszym o cztery lata bratem też już nie spaliśmy. Dokazywaliśmy. Nic nie zapowiadało tragedii.

P a m i ę t a m. Weszli do mieszkania. Policjant, żandarmi i cywile. Pięć osób. Spytali o Bronisława BYCZKOWSKIEGO. Wuj powiedział, że to on. Kazali mu się ubrać i wyprowadzili. Przed wyjściem Rodzice chcieli mu dać

ciepły kożuszek i jedzenie. Odmówił. Powiedział, że nieporozumienie się wyjaśni i niedługo wróci.

P a m i ę t a m. Przerazenie Babei i Mamy. Ich szloch. Grobowa atmosfera w domu. Długie nerwowe rozmowy Rodziców i drugiego wuja. Codzienna modlitwa Babei, klęczącej przed obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej. Trwało tak parę dni, bardzo długich dni. Pamiętam słowa Matki. Wujek już nigdy nie wróci. Został zamordowany przez Niemców.

Było to 60 lat temu.

O szczegółach związanych z tamtym tragicznym wydarzeniem dowiedziałem się wiele lat później od Rodziców i z literatury.

Był to styczeń 1943 roku. Trwała już druga na tych ziemiach, tym razem niemiecka okupacja. Na podwórku przy naszym domu przy ul. Teodorowskiej 12 w Pińsku → dawne województwo poleskie (dziś Republika Białoruś) stały samochody wojskowe. Miejsce naszych dziecięcych zabaw.

W domu było nas siedmioro. Rodzice, nas dwoje rodzeństwa, Babcia (matka Mamy) i dwaj bracia Mamy.

Starszy – Bronisław BYCZKOWSKI (rocznik 1906) - żołnierz zawodowy, st. sierż. 84 Pułku Strzelców Poleskich, uczestnik wojny obronnej w 1939 roku. Jego udział w Kampanii wrześniowej, powrót do Pińska z okolic Częstochowy, gdzie walczyła jego jednostka i związane z tym dramatyczne przeżycia przy przejściu granicznej rzeki Bug w 1940r. i na stacji w Brześciu, stanowią interesujący przyczynek do losów żołnierza polskiego.

Młodszy – Grzegorz BYCZKOWSKI (rocznik 1920) – przedwojenny harcerz. W okresie okupacji w konspiracji żołnierz AK, III Odcinka "Wachlarza" – grupa "Jasiółdy" w Pińsku. Od 1944r. w Warszawie, żołnierz 21 Kompani Wojskowej Służby Ochrony Powstania (WSOP), pseudonim "SKIBA".

W czasie Powstania Warszawskiego w 1 Kompanii por. "Trojana", pierwszym Batalionie kpt. "TURA", Zgrupowaniu "KRYSKA". Poległ w walce w drugim dniu powstania na Czerniakowie.

18 stycznia owego 1943 roku mjr Ponury (Jan PIWNIK) dokonał brawurowej, udanej akcji rozbitcia więzienia w Pińsku. Uwolniony został dowódca III Odcinka "Wachlarza" kpt. Wania (dr Alfred PACZKOWSKI). W trakcie akcji zastrzelono trzech Niemców w tym komendanta więzienia i jego zastępcę. Niemcy w dniu następnym aresztowali 30-tu mieszkańców Pińska jako zakładników. W tym członków tzw. "Komitetu Polskiego" i przedstawicieli inteligencji pińskiej. Po krótkim, brutalnym śledztwie dnia 22 stycznia 1943r. zostali na otwartych ciężarówkach, z rękami skrepowanymi drutem kolczastym (relacja rodziców) przewiezieni do Janowa Poleskiego (18 km od Pińska). Rozstrzelano ich na tamtejszym pożydowskim cmentarzu. Wśród nich był st. sierż. 84 Pułku Strzelców Poleskich Bronisław BYCZKOWSKI.

P a m i ę t a m. Kto jeszcze? Babcia już nie. Zmarła w Pinsku w 1947r. Moi rodzice też nie. Zmarli w Gdyni w 1982r.

Mój brat tak. P a m i ę t a.

P a m i ę t a syn Bronisława Wenek Byczkowski mieszkający w Goleniowie.

P a m i ę t a ją jeszcze rodziny tych 30-tu nieszczęśliwych.

Co roku od 1991 w maju uczestnicy pielgrzymki ze Stowarzyszenia Krzewienia Kultu Św. Andrzeja Baboli udając się do miejsca jego kaźni w Janowie Poleskim, udają się również na tamtejszy cmentarz. Składają kwiaty oraz pałą znicze przy tablicy upamiętniającej nazwiska zamordowanych.

My z bratem też. Na jak długo jednak starczy tej pamięci?

Romuald Lech Sieradzki

PS.

Medal upamiętniający jednego z głównych bohaterów wydarzeń, których w minimalnej części – dot. tragicznych przeżyć mojej rodziny – byłem niemyłym świadkiem, trafia do mnie w 60 lat po tamtych nomen omen ponurych dniach.

Czy to jest przypadek? Z tą refleksją pozostaję sam. *RLS.*

Z ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN

3 grudnia 2002 roku w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku odbyła się miła uroczystość na której prezes ZG PTN Aleksander M. Kuźmin wręczył naszej Pani prezes **Aleksandrze Szymańskiej** najwyższe odznaczenie Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego "ZA zasługi dla Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego" tak zwany "kwadrat". Redakcja GZN składa Pani prezes serdeczne gratulacje.

Przypominamy że wyróżnienie to ubiegłymi laty ZG PTN przyznał członkom naszego Oddziału Panom **Antoniemu Ziółkowskiemu, Jerzemu Picińskowskiemu oraz Miłoszowi Frąckowiakowi.**

Na tej samej uroczystości Pani prezes Aleksandra Szymańska wręczyła odznaki i legitymacje "Zasłużony Działacz Kultury" m.in. **Miłoszowi Frąckowiakowi, Romualdowi Sieradzkiemu, Konstantemu Siekierskiemu i Aleksandrowi M. Kuźminowi.**

W dniu 7 stycznia br. w sali odczytowej Muzeum Archeologicznego w Gdańsku Pan **Zygmunt Skoneczny** wygłosił odczyt "Pamiętki z Powstania Styczniowego". Odczytowi towarzyszyła wystawa medali i pamiątek związanych z Powstaniem Styczniowym. Autorem scenariusza wystawy i właścicielem eksponatów jest autor odczytu.

ALEMKA

19 AUKCJA POLSKIEGO TOWARZYSTWA NUMIZMATYCZNEGO

23 marca 2003 roku o godz. 10:00 w lokalu ZG PTN w Warszawie przy ul. Jezuickiej 6 odbędzie się 19. aukcja numizmatyczna PTN. Informujemy że aukcja poświęcona jest tylko banknotom i papierom wartościowym. Zapraszamy.

Zarząd Główny

Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego

SPOTKANIA KOLEKCJONERSKIE

Zaplecze poczty głównej w Gdyni. W każdą drugą i czwartą niedzielę miesiąca w godz. 8:00 do 13:00 odbywa się Gdyniska Ciepła Kolekcjonerów monet, znaczków, odznaczeń, staroci, widokówek i kart pocztowych. Wejście od ulicy Władysława IV. Informacji na ten temat udziela Pan Konstanty Siekierski tel. 623 05 40 (po godzinie 20:00).

Zaplecze poczty głównej w Gdyni : każdy czwartek godz. 15:30

Redakcja Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych nawiąże kontakt z osobą zainteresowaną prowadzeniem strony internetowej. Warunek: osoba taka powinna być członkiem Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego. Kontakt listowy lub telefoniczny na adres redakcji.